

Yazı Başlığı: Din-i İslâm'da Hedef-i Münâkâşa Olan Mesâil'den Tesettür-i Nisvân'dan Mâba'd

Müellif: Mustafa Sabri Efendi

Dergi: Beyanülhak, Cilt 5, Sayı 112

Tarih: 16 Mayıs 1327

Münazırım tesettürden şikâyet ettiği kadar da ulemamızı muâheze ediyordu. Kendisi bütün günahı dûş-i fedâkârânesine yüklediği hâlde ulemanın dirîğ-i me'zûniyet eylemeleri şayan-ı takbih bir taassup, bir buhl gibi görünüyordu. Lakin ulemanın şer'an memnu bulunan bir şeye izin vermek salâhiyetine mâlik olmadıklarını ve tecvîz ve tahrîm ancak Şâri'in hakkı olup buna müdahale etmek kimsenin haddine düşmeyeceğini bilemiyordu. Hele bu babta kendisinin kefaleti hande-yi istihzaya bedel geriye teessüfü calip bir cüret ve (كبرياءه كبرت) (Velâ tezîrû vâziretün vizra uhrâ) (Kimse kimsenin günahını yüklenmez) nass-ı celilinden ne kadar gâfilâne bir hareketti?

Bir de istenildiği zaman ahkâmında tadîlât ve tahrîfât icrâ edebilmek ulemasının eydiye-yi ihtiyârında bulunan bir dini bakalım Japonlar isterler mi? [Biz bu adamların münâkasa ile bir din aramakta olduklarını zannedecek kadar haklarında suizan beslemiyoruz] yahut yarın üçüncü bir tâlib-i zuhûr ederse Japonlara karşı gösterilen bu müsaade-yi mahsusa sonrakiler nazarında din-i İslâm için şüphe-âîlûd bir mâzî, bir tenezzül rağbetcûyâne addolunmaz mı?

Evet, din-i İslâm'ın şu iki hahişgerânı (tâlipleri) bütün ahkâmını kalben ve vicdanen izân ve kabul ettikten sonra bazı ahkâmın cihet-i icrâiyyesinde kusur edecek olursa bunun bir kusur, bir günah olduğunu itiraf etmeler şartıyla Müslümanlığa muhil ve münâfî olmayacağını ve çünkü bir günahı, bir masiyet-i katiyyeyi yapmak değil tasvip etmek dinden hurucu müstelzim olacağını ulemamız kendilerine telkîn edebilirler, mesela Japonlar ba'de'l-ihidâ yine kadınlarını mevrûs bir günâh bir seyyie-yi itiyâd olmak üzere gayr-i mesture bulundurabilirler, nitekim fakir bu ciheti Japonlar'ın hesabına olarak mübâhisime teklif etmiş idiysem de, "Hayır... niçin günah işlemiş olalım derler, bunu kabul etmezler, demişti". Acizleri ise eski Müslüman kabul ettiği halde yenisinin kabul edemiyor olmasına taaccüp edilmez mi dememiştım.

Bahsin bu noktasını, münevverü'l-efkâr addolunan pek çok zevâtın bile takdîr ve tefehhümde güçlük çektikleri ekseriyetle görüldüğünden biraz daha îzâha lüzum görüyoruz. Yedi sekiz ay mukaddem galiba Rusyalı bir kadın tarafından İkdâm gazetesine yazılan bir mektupta din-i İslâm'ın kavâid ve ahkâmını gayet âlî gördüğü ve ancak bu dîni kabul ettiği takdirde kadîmen me'lûf bulunan hayât-ı serbestâneneden çıkarak çarşaf altında habs-i nefis eylemek lüzumuna riayeti gözüne kestiremediği ve her hâlde bu kadar âlîcenâb bir dînin, kendisi gibi tâlibât-ı intisâbını mey'ûs bırakmayacağına ümîtvâr olduğu beyân olunuyor ve İkdâm gazetesini tarafından da bu mesele muazzemât-ı mebâhis-i İslâmiye'den bulunduğu cihetle cevâbı fuhûleyn-i ulemaya ait olacağı dermeyân ediliyordu. Halbuki mesele hemen her Müslümanın bilmesi lazım gelecek derecede basittir. Çünkü din-i İslam'da tesettür farzdır. Ve farz demek: Lüzûmu itikâd edilmezse dinden çıkılır ve lüzumu itikâd edildiği beraber muktezasıyla amel olunmazsa dînden çıkılmaz, fakat büyük bir günaha girilmiş olur, demektir. Şu halde, o mektubu yazan kadın hakikaten müslüman olmak istiyorsa din-i İslam'ın sâir ahkâmı gibi tesettürünü de âlî ve muvafık-ı hikmet görecek ve böyle görmekle beraber buna tevfiğ-i hareket edemeyecek ise kusuru eskiden beri almış olduğu terbiyeye atfedecek ve Müslimîn arasında eksik olmayan füsekâ gibi kendisinin de fasık, günahkâr bir müslüman derecesinde kalmak istediğini bilmesi lâzım gelecektir. İdrâkât-ı kalbiyesini böylece tanzim etmek şartıyla kendisini kemâ fi's-sâbık açık gezse de Müslim, ama arzettiğim veçhile günahkar bir Müslim addedebiliriz. Ancak bu kıyafetle ve Müslümanlık iddiasıyla Dâr-ı İslâm'a duhulünü su-i misâl olmak ve fitneye sebebiyet vermek ihtimâaine binâen tecvîz etmeyiz. Bundan fazlasını yani Müslüman olduğu halde hem açık gezmek hem de günahkar olmamak çaresini arıyor ve bunun için ulema-yı İslam'dan fetva almak istiyorsa böyle bir fetvâyı vermeye Müslümanlık ve Müslümanlıkta farz ne demek olduğunu bilen hiçbir kimse cesaret edemez. Ve illa bir kadının adem-i tesettürünü hoş görmek suretiyle bir müslüman kazanalım derken -işte o hoş görenlerden ibaret olmak üzere- bir çok Müslüman kaybetmiş oluruz.

Yukarıdan beri anlaşılmış olasını ümit ederiz ki tesettür aleyhinde söylenen sözlerin çoğu bu meseleye temas ve taalluku olmayan güft-ü gûlardır (dedikodu). Yalnız bütün kadınlar için şu hâlin mâ-fevka't-tabîa bir mahbûsiyet-i ebediyye olması ve beşerin bir cins-i latifi, bir kısım-i müzeyyenî olmak üzere yaradılan şu zavallıların bu suretle zinetlerini gizlemek mecburiyetinde bulundurulurken îcâb-ı tabiatlarından ile'l-ebed mahrum bırakılmış olmaları meselesi ile Tanzîmât gazetesindeki maelede denildiği veçhile kadın bulunan "Mecliste kendini beğendirmek fikrinin insanlara çeki düzen verdirmesi her şeyin daha ciddi, fikirlerin

daha parlak olması” meselesi kalıyor ki bu iki meseleden birincisi tesettür aleyhinde söylenen sözlerin en kuvvetlisini ve ikincisi de tesettürle alakadar olmaktan kurtulamayan ihtilat lehinde söylenen sözlerin en kuvvetlisini teşkil etmektedir. İkinci meseleyi: Avrupalıların, kendilerini kadınlara beğendirmek gibi bir müsâbaka-yı dâime içinde buundurmaları sayesinde hal-i hazır terakkiye vasıl oldukları şeklinde dermeyân edenlere de müsâdif oldum. Fakat evvelâ: Bu meseleyi ileri sürenler, Tanzimat gazetesindeki makâaeyi yazan zâtın dahî ihtârı veçhile bunu tesettüre karşı değil de adem-i ihtilata karşı ileri sürdükleri hâlde biz onu da tesettür hesabına kaydederek bu mebhasta cevaptan müstağni addetmeyeceğiz.

Sâniyen, mükâfât-ı mesâide nisvânını bile ortaya dökmek derecelerine varan bir milletin maddeten kazancı ile manen yani ahlâken hasarı arasında da bir mukayese yapılmak lazım gelir.

Sâlisen beğendiği kadınlara nâil olmak üzere kendini servet ve marifet iktisâbı mecburiyetinde gören insanların maksada vusul için tarîk-i meşrû-yi izdivâcî da kâfi görmemek derecelerine gelmeleri yüzünden memleketin ahlâkına, tenâsülüne vurulacak darbeler de nazar-ı dikkatten dûr tutmamalıdır. Avrupa ukalâsını düşündüren mesâilden olmak üzere orada ekseriyetle erkeklerin teehhüle rağbet etmemeleri kezâlik bizde de nisvânı gayr-i mestur bulunan Beyoğlu hayatıyla münâsebet peydâ eden liberal gençlerimizin ale'l-ekser bekâr kalmaları sözümüzü teyit eder. Bunların izdivâcî kafi görmemeleri ise mesâi-yi beşeriyye için başlıca gaye kadın olduğu nazariyesine göre pek tabiidir. Çünkü mesele matmah-ı nazarı kesb-i servet olan insanların öldüğü güne kadar para kazanmak ibtilâsından kurtulamadıkları gibi hedef-i mesâisi kadın olan insanların da aza kanaat etmemeleri zarûrî olur. Her erkeğin bir çok kadınla münasebet peyda eylemesi ise mütekâbilen her kadının da bir çok erkeklerle münâsebette bulunabilmesine mütevakıf olduğundan böyle bir memleketin iffetini nezâketli ve müsâmahâkâr bir nazarla değil de muhasip bir nazarla düşünmek insânın tüylerini ürpertmeye kâfidir. İşte kadın bulunan mecliste kendini beğendirmek fikri insanlara çeki düzen veririr deyip geçmemelidir. Çünkü o beğendirmek ihtiyâcında bulunanlar bunun netâicine doğru ve hiss-i takîb ile mütehassis olmak mecburiyetinde tab'an marûzdurlar.

Râbi'an, kadın meyli hayât-ı beşerde pek büyük bir âmil pek büyük bir muharrik-i terakkî olduğu teslîm edildikten sonra bu sermâye-yi müheyyi (teşvik edici) öyle ortaya döküvererek tabir-i marûf üzere suistimal yüzünden bir çok insanların pek erken sinn-i iyâsa (menopoz ve antropoz yaşına) vâsıl oldukları görülür ki o gibilerde kadın ihtiyacı kalmamak dolayısıyla çalışmak, terakkî etmek aşkının nesilleri gibi sönmüş olması lüzumu nazariye-yi sâbika icâbâtından olur. Din-i İslâm'da işte bu kadın ihtiyacı denilen sermâye-yi hayatı teeadüd-i zevcât şahididir ki takdîr eder. Şu kadar var ki gayr-i muayyen sarfiyât ile ta'kîm etmez, belki tanzîm eder.

Tesettürün, cins-i latîf-i beşer için çekilmez bir habs-i dâimî olması meselesine gelince bu noktada biraz daha ileri gidilerek:

Tesettür kadınlar için doğru bir vazife olmak lazım gelseydi onları Cenâb-ı Hak yüzlerinde setre olarak yaratırdı. Deyin olduğunu işitmiş ise de artık bunun pek yanlış bir gulûv, pek yolsuz bir efsâne olduğu aşikârdır. Çünkü insanlar nasıl yaratıldılar. Dünyaya nasıl geldilerse öyle mütehallâ olmuşlardır (süslenmişlerdir, tatlanmışlardır). Hem mestûriyet halkî olsaydı (yaratılıştan gelseydi) asıl o vakit vazife olamazdı. Çünkü vazife umûr-i müktesebe ve ihtiyâriyye cümlesinden olmak lazım gelir.

Hakikat-i hâle gelince tesettür kadınlar için azıcık bir külfet, bir takyîd olmakla beraber bu zahmetin medeniyet-i sahîhaya olan hizmeti gayet büyük, gayet âlîdir. "Nimet külfet mukâbilinde istihsâl edilir" kaidesini kabul eden medeniyet pek çok fazîletlerin de külfeti mukâbilinde ihrâz olunabileceğini teslîm etmelidir.

Sırası gelmişken söyleyeyim ki münâzırım gibi bazı zevâtın din-i İslâmı sühulet ve tibâ'-ı beşere kemâl-i muvâfakati cihetiyle medh-ü senâya kalkışları, halbuki bu fikir ale'l-ıtlak doğru olamaz, evet... dinimiz "لَا يَكْفُرُ الْإِنْسَانُ بِمَا كَفَرَ" (Lâ yükellifullahu nefsen illâ vüs'ahâ)(Mevlâ-yı Müteâl kula kaldıramayacağını, güç yettiremeyeceğini yüklemeyiz, sorumlu tutmaz)(Bakara Sûre-yi Şerîfesi, 286. Âyet-i Kerîme) düstûr-i hikmetinin altında sahe arâ-yı tecellî olduğu için ahkâmında beşerin yapamayacağı derecede bir güçlük, bir harac bulunamaz ise de müslümanlığın bir din-i Hakk ve âlî olduğunu en ziyâde akl-ü hikmete muvâfakatiyle, ahkâm-ı fâzilesiyle tanınmalıdır, böyle bir din tabîatın her arzusuna, nefsin her meyelânına uygun düşmek şöyle dursun bir çoklarını şedîden nehyeder, bunun için matlûb olan tebâi'a-yı selîme ve mühezzebeye (terbiye edilmiş,

düzgünleşmiş tabiat) muvafakattir.

Avrupa'da kavânîn-i tabiatta tevfikân bir din ihdâs olunmak lüzûmuna kâil olanlar varmış, lakin ahkâm-ı tabîiye'nin hiç birisine ilişmeyen, insanları başı boş, kendi hallerine bırakan bir dinin vaz'ı lüzumuna kâil olmaktan daha lüzumsuz, daha abes bir şey olamaz. Çünkü insanlar da bu ahvâl-ı bilâ-din, kendi kendine hâsıdır. Yoksa bu dinin faydası mesela fuhşiyâta karşı -meyelân-ı tabîî ile vuku bulduğu cihetle- sevâb vadetmek mi olacak? Yahut bu din mahza mevzu ve masnû bir din olduğu için mi edyân-ı semâviyye'ye tercîhan iltizâm edilecek? Doğruysa insana her canı istediği şeyi yaptıran bir din her ağza geleni söylemek [ki bu da umûr-i tabîiyedendir] nazariyesi üzerine müesses olabilir. Din-i Muhammedî (sav) ise tabiat ve fazîlet üzerine müesses bulunduğundan kavânîn-i tabîata ne kadar mümkün ise o kadar muvafık olmakla beraber tabîatın faziletten ayrıldığı noktalarda Din-i Muhammedî de tabiattan ayrılır.

Din-i Muhammedî'nin takdîr-i fezâil emrinde bütün ihtisâsât-ı fâzilenin fevkinde olarak gösterdiği uluvviyetin emsâl-i lâ tuhsâsından (sayılamayacak kadar çok örneklerinden) birini, sadedimize az çok taalluku bulunan bir tanesini zikrederim:

Ma ba'di var

Mustafa Sabri